

Н.О. Рязанова

зав.кафедрою фінансів, обліку та банківської справи
ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка»

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НАУКИ, ОСВІТИ ТА БІЗНЕСУ

Становлення економіки знань будується на ефективній взаємодії освіти, науки і бізнес-структур. Ця інтеграція дозволяє ефективно вирішувати завдання комбінованого забезпечення інноваційних процесів, формувати ринок інноваційних товарів, вирішувати різнобічні структурні проблеми у виробничій сфері, а також сприяти комерціалізації наукових розробок. Проте у вітчизняній науці не визначені ефективні механізми взаємодії освіти, бізнесу та науки в інноваційних процесах, дискусійними залишаються питання перспективних напрямів розвитку їх взаємної інтеграції, що досить давно та вдало застосовується в зарубіжній практиці і, поза сумнівом, представляє цікавий і корисний досвід для розвитку науки, освіти та бізнесу в Україні.

Така трибічна інтеграція у структурному плані - це формування освітньо-науково-виробничих комплексів як центрів інновацій. При цьому інтеграційні структури, що формуються, спрямовані на підвищення якості підготовки випускників ВНЗ, розвиток прикладних досліджень і розробок, а також на поліпшення їх якості, комерціалізацію ідей.

Відсутність достатнього фінансування на розвиток наукових фундаментальних досліджень призводить до втрати кваліфікованих кадрів, застарівання устаткування і послаблення матеріально-технічної бази, виникають труднощі з працевлаштуванням випускників ВНЗ. Зробити протилежний вплив на цю ситуацію може інтеграція освіти, науки і бізнесу, створюючи сприятливі умови для розвитку малого бізнесу при повній або частковій участі університетів, а також об'єднуючи

наукові розробки і освітні програми в нові наукові технології, так, щоб отримати прибуток або притягнути венчурних інвесторів.

Співпраця університетів з приватними і державними компаніями дає можливість не лише отримання прибутку від комерціалізації результатів науково-дослідних робіт, а також створення сприятливих можливостей працевлаштування випускників і джерел фінансування фундаментальних досліджень.

Найбільш яскравим прикладом такої взаємодії є створення і розвиток Силіконової долини в США. З'єднання історичних традицій, що склалися, і передових тенденцій в науці і освіті дозволило перетворити американські університети на потужні науково-дослідні, освітні і виробничі комплекси, що застосовують сучасні системи організації і управління, що здійснюють тісну взаємодію з бізнесом і державою. Приблизно 235 університетів США відносяться до так званих дослідницьких університетів I і II категорії, в яких здійснюється приблизно 2/3 усіх фундаментальних і прикладних досліджень [1].

Основоположником дослідницьких університетів і лідером в щорічно присуджуваних Нобелівських преміях за дослідження є США. В успіху дослідницьких університетів США провідну роль грає дослідницька діяльність в процесі інтеграції з освітою і виробництвом.

Уряд США фінансує з бюджету 100 провідних американських дослідницьких університетів, таким чином, ці університети субсидуються державою на 95% на дослідницьку і освітню діяльність [2]. Для прикладу, в Університеті Північної Кароліни (США), щорічно на дослідження витрачається близько 385 млн. доларів. Річний бюджет вищого освітнього закладу - 1,2 млрд. доларів. При цьому штат надає велику підтримку ввз.

Крім того, гроші поступають з федерального бюджету і від промисловості - підприємства покривають біля третини усіх витрат. [3] Для порівняння, в проекті бюджету на 2020 рік український уряд заклав фінансування сфери освіти 145,1 мільярда гривень. [4]

Також, показником ефективності дослідницьких університетів США є показник підготовки фахівців найвищої кваліфікації: 50 дослідницьких університетів випустили 60% усіх докторантів США.

Можна відмітити провідні принципи дослідницьких університетів США:

1. Тісна співпраця з промисловими підприємствами, яка дозволяє:

- своєчасно коригувати цільові установки університету, завдяки практико-орієнтованому підходу;

- безпосередньо консультивати викладачів;

- стабільне отримання і виконання контрактних робіт.

2. Формування професорсько-викладацького складу на основі ротації кадрів.

3. Реалізація різноманітних програм, що ґрунтуються на міждисциплінарному підході. Створення і надання дослідницьким університетом актуальних комерційних програм і проектів перепідготовки та підвищенню кваліфікації.

4. Багатоканальне фінансування: федеральний і місцевий бюджети, гранти, благодійні та опікунські фонди, бізнес, доходи від освітньої, дослідницької, виробничої та консультаційної діяльності.

Тому сучасний дослідницький університет США вважається великим самостійним суб'єктом економіки.

Дослідницький тип університету визнаний найбільш успішною формою інтеграції науки, освіти і бізнесу. Основною і провідною відмінною особливістю такого типу університету від

традиційного є продуктивна трансляція інновацій у бізнес та їх апробація з метою отримання винагороди.

До поширених форм взаємодії відносяться такі, як - дослідницькі університети, бізнес-інкубатори, кластери, бізнес-парки, технопарки і технополіси. Кожна з цих апробованих мережевих моделей інтеграції довела свою перспективність і життєздатність.

Інтеграція виступає дієвим інструментом стійкого розвитку і конкурентоспроможності держав в умовах становлення економіки знань. Практично усі високорозвинені зарубіжні країни використовують ту або іншу форму інтеграції цих структур, де провідна роль належить університетам, які є генераторами ідей, ініціаторами фундаментальних і прикладних досліджень, а створені при їх безпосередній участі інтеграційні комплекси перетворюються на найбільші науково-інноваційні центри.

Перелік використаної літератури:

1. Исследовательские университеты США: механизм интеграции науки и образования / под ред. В. Б. Супяна. М.: Магистр, 2009. 399 с.

2. Журавлёв В.А. Классический исследовательский университет: концепция, признаки, региональная миссия // Университетское управление. 2000. №.2 (13). С. 25 – 31.

3. Опыт взаимодействия вузов и бизнеса. Информационно-аналитический журнал «Аккредитация в образовании». Электронный ресурс. Режим доступа: https://akvobr.ru/opyt_vzaimodeistvija.html

4. Бюджет на освіту 2020: підтримка реформ та збільшення фінансування – що пообіцяли в уряді Електронний ресурс. Режим доступу:

https://24tv.ua/education/ru/bjudzhet_2020_podderzhka_reform_i_uvelichenie_finansirovaniya__chto_poobeshhali_dlja_sfery_obrazovaniya_n1229541